

Code goed bestuur Staatsbosbeheer

Inleiding

De besteding van overheidsgeld alsmede de transparantie en de sturing daarvan door verzelfstandigde publieke organisaties wordt in de politieke en ambtelijke wereld met grote belangstelling gevolgd. In dat klimaat is het van groot belang om al het mogelijke te doen voor een goed en transparant bestuur van Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) en een dito verantwoording.

Eén van de vertrouwenwekkende maatregelen in dit verband is dat in navolging van "De Nederlandse corporate governance code" van de commissie corporate governance – de commissie Tabaksblat – een aantal ZBO's, waaronder Staatsbosbeheer, gezamenlijk een code goed bestuur uitvoeringsorganisaties heeft vastgesteld met als doel deze code vervolgens in te voeren binnen de eigen organisatie. Deze code is gepubliceerd op de website van de Handvestgroep, www.publiekverantwoorden.nl

De thans voorliggende Code goed bestuur Staatsbosbeheer is daarvan het resultaat.

De Code goed bestuur Staatsbosbeheer is ter kennisneming aangeboden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als "eigenaar/groot aandeelhouder" van Staatsbosbeheer én als politiek verantwoordelijke voor de wijze van besturing van Staatsbosbeheer. Daarnaast geeft deze code in belangrijke mate mede inhoud aan één der uitgangspunten van de verzelfstandiging te weten vermaatschappelijking.

Er is voor gekozen de code te formuleren als ware deze direct operationeel binnen Staatsbosbeheer. Omdat bij Staatsbosbeheer nog niet aan alle punten van de code kan worden voldaan wordt de code feitelijk gefaseerd ingevoerd. In de praktijk betekent dit dat de code voor Staatsbosbeheer ook de opdracht bevat om binnen afzienbare tijd de code intergraal toe te passen. Over de voortgang zal verslag gedaan worden in het jaarverslag van Staatsbosbeheer.

Hoofdstuk 1. Begripsbepalingen

Artikel 1

In deze code worden de volgende begrippen gehanteerd:

- De wet: De wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer van 11 september 1997, Staatsblad 1997, 514.
- Staatsbosbeheer: de zelfstandige rechtspersoon als bedoeld in artikel 2 van de wet
- De minister: de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- De raad van toezicht: het orgaan van Staatsbosbeheer als bedoeld in artikel 4 van de wet.
- De raad van advies: het orgaan van Staatsbosbeheer als bedoeld in artikel 9 van de wet
- De directeur: de directeur van Staatsbosbeheer als bedoeld in artikel 13 van de wet
- Het Handvest: Het document, getiteld "Handvest publiek verantwoord", dat in november 2000 door 5 zelfstandige bestuursorganen, waaronder Staatsbosbeheer, is vastgesteld.
- Code goed bestuur uitvoeringsorganisaties: De op de Nederlandse corporate governance code gebaseerde code voor zelfstandige uitvoeringsorganisatie waartoe 5 organisaties, waaronder Staatsbosbeheer, in de vergadering van de Handvestgroep op 7 juni 2004 besloten hebben.
- Aansturingsprotocol: het door de minister en de directeur in december 1997 vastgesteld document waarin de aansturingsinstrumenten die de wet biedt op een samenhangende wijze vastgelegd, met beschrijvingen van verantwoordelijkheden, bevoegdheden, processen en procedures

Hoofdstuk 2. Naleving en monitoring

Artikel 2

1. In de toelichting op deze code wordt expliciet aangegeven in hoeverre Staatsbosbeheer de uitwerkingen van de in de Code goed bestuur uitvoeringsorganisaties opgenomen principes

toepast en zo niet, in hoeverre het daarvan afwijkt en waarom. De directeur brengt jaarlijks verslag uit aan de raad van toezicht over de voortgang en de toepassing van deze code. De voortgang van de invoering van de bij Staatsbosbeheer geïmplementeerde principes zoals in deze code goed bestuur Staatsbosbeheer zijn opgenomen wordt in het jaarverslag uiteengezet en toegelicht. De desbetreffende informatie wordt ook gepubliceerd via de website van Staatsbosbeheer.

2. Na maximaal 2 jaar na vaststelling van deze code door de raad van toezicht vindt een evaluatie en eventueel bijstelling van deze code plaats.
3. (Tenminste) eens in de vier jaar stelt Staatsbosbeheer een zelfevaluatie-rapport op, waarin het de relatieve positie ten opzichte van de in het Handvest genoemde thema's inzichtelijk maakt. In dat rapport wordt expliciet ingegaan op toepassing en werking van de gedragscode. Door middel van een visitatie(rapport) spreekt het daartoe in het leven geroepen college zijn bevindingen uit over de wijze waarop Staatsbosbeheer invulling geeft aan de gedragsregels en doet het (zo nodig) aanbevelingen over de instrumentatie en operationalisering ervan.

Hoofdstuk 3. De directeur

Paragraaf 3.1 Taak en werkwijze

Artikel 3.1.1

In de in artikel 14 van de wet bedoelde voordracht van de raad van toezicht aan de minister tot benoeming van de directeur wordt aan de minister geadviseerd de directeur te benoemen voor een periode van maximaal vijf jaar. Bij herbenoemingen wordt op dezelfde wijze geadviseerd.

Artikel 3.1.2

De directeur legt in ieder geval ter goedkeuring voor aan de raad van toezicht:

- a. de operationele en financiële doelstellingen van Staatsbosbeheer;
- b. de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen;
- c. de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële ratio's.
- d. het reglement inrichting Staatsbosbeheer
- e. het jaarplan en de begroting
- f. het doen van investeringen die een door de raad van toezicht vast te stellen bedrag te boven gaan
- g. het verrichten van andere werkzaamheden dan de in de wet geformuleerde taakopdracht van Staatsbosbeheer
- h. het aangaan of verbreken van duurzame samenwerking met een andere rechtspersoon, indien deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is voor Staatsbosbeheer
- i. het oprichten of mede oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon of het deelnemen in dan wel ontbinden van een rechtspersoon

De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het jaarverslag.

De raad van toezicht verleent geen goedkeuring aan besluiten als bedoeld in de onderdelen g en i dan na een verkregen verklaring van geen bezwaar van de minister.

Artikel 3.1.3

In Staatsbosbeheer is een op Staatsbosbeheer toegesneden intern risicobeheersings- en controlesysteem aanwezig. Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert Staatsbosbeheer in ieder geval:

- risicoanalyses van de operationele, financiële, politieke en maatschappelijke doelstellingen van Staatsbosbeheer;
- een gedragscode die in ieder geval op de website van Staatsbosbeheer wordt geplaatst;
- handleidingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures;
- een systeem van monitoring en rapportering.

Artikel 3.1.4

In het jaarverslag verklaart de directeur dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen adequaat en effectief zijn en geeft het een duidelijke onderbouwing hiervan. De directeur rapporteert in het jaarverslag over de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem in het boekjaar. De directeur geeft daarbij tevens aan welke eventuele significante wijzigingen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen zijn gepland en dat één en ander met de raad van toezicht is besproken.

Artikel 3.1.5

De directeur rapporteert in het jaarverslag over de mate waarin de resultaten en prestaties van Staatsbosbeheer als gevolg van externe omstandigheden en variabelen zijn beïnvloed.

Artikel 3.1.6

De directeur draagt er zorg voor dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben te rapporteren over vermeende onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard binnen Staatsbosbeheer aan de directeur of aan een door hem aangewezen functionaris. Vermeende onregelmatigheden die het functioneren van de directeur betreffen worden gerapporteerd aan de voorzitter van de raad van toezicht. De klokkenluidersregeling wordt in ieder geval op de website van Staatsbosbeheer geplaatst.

Artikel 3.1.7

De directeur vervult geen nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn functie als directeur van Staatsbosbeheer. Belangrijke nevenfuncties van de directeur, anders dan uit hoofde van zijn functie als directeur van Staatsbosbeheer, behoeven de toestemming van de raad van toezicht.

Artikel 3.1.8

Van de directeur wordt in het jaarverslag opgave gedaan van:

- geslacht;
- leeftijd;
- nevenfuncties binnen de publieke sector en voorts voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als directeur;
- tijdstip eerste benoeming;
- de lopende termijn waarvoor hij is benoemd.

Paragraaf 3.2 Bezoldiging

Artikel 3.2.1

De directeur ontvangt voor zijn werkzaamheden een bezoldiging van Staatsbosbeheer, conform de regels die gelden voor ambtenaren die zijn aangesteld bij ministeries.

Artikel 3.2.2

De bezoldigingsstructuur, met inbegrip van ontslagvergoeding, is zodanig dat zij de belangen van Staatsbosbeheer op middellange en lange termijn bevordert, niet aanzet tot gedrag van de directeur in zijn eigen belang met veronachtzaming van het belang van Staatsbosbeheer en falende directeuren bij ontslag niet 'beloont'. De raad van toezicht stelt de bezoldiging van de directeur vast.

Artikel 3.2.3

Staatsbosbeheer verstrekt aan de directeur geen persoonlijke leningen en dergelijke, tenzij tegen de daarvoor voor het gehele personeel geldende voorwaarden en na goedkeuring van de raad van toezicht. Leningen worden niet kwijtgescholden.

Paragraaf 3.3 Tegenstrijdige belangen

Artikel 3.3.1

De directeur zal:

- niet in concurrentie met Staatsbosbeheer treden;
- geen (substantiële) schenkingen van Staatsbosbeheer voor zichzelf, voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad vorderen of aannemen;
- ten laste van Staatsbosbeheer zichzelf en/of derden geen ongerechtvaardigde voordelen verschaffen;
- geen zakelijke kansen die aan Staatsbosbeheer toekomen voor zichzelf of voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad benutten.

Artikel 3.3.2

De directeur meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor Staatsbosbeheer en/of voor de directeur zelf terstond aan de voorzitter van de raad van toezicht en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de voor de situatie relevante informatie inzake zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad. De raad van toezicht besluit buiten aanwezigheid van de directeur of sprake is van een tegenstrijdig belang. Een tegenstrijdig belang bestaat in ieder geval wanneer Staatsbosbeheer voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon:

- a. waarin de directeur persoonlijk een materieel financieel belang houdt,
- b. waarvan een bestuurslid een familierechtelijke verhouding heeft met de directeur van Staatsbosbeheer of
- c. waarbij de directeur van Staatsbosbeheer een bestuurs- of toezichthoudende functie vervult.

Artikel 3.3.3

De directeur neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp waarbij de directeur een tegenstrijdig belang heeft.

Artikel 3.3.4

Alle besluiten waarbij tegenstrijdige belangen van de directeur spelen worden onder gebruikelijke condities genomen. Besluiten waarbij tegenstrijdige belangen van de directeur spelen die van materiële betekenis zijn voor Staatsbosbeheer en/of voor de directeur behoeven goedkeuring van de raad van toezicht. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat bovenstaande artikelen zijn nageleefd.

Hoofdstuk 4. De raad van toezicht

Paragraaf 4.1 Taak en werkwijze

Artikel 4.1.1

De taakverdeling en werkwijze van de raad van toezicht wordt opgenomen in een reglement. De raad van toezicht neemt in het reglement een passage op voor zijn omgang met de directeur, de minister en, eventueel, de ondernemingsraad. Het reglement wordt tenminste gepubliceerd op de website van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.1.2

Het jaarverslag van Staatsbosbeheer bevat een verslag van de raad van toezicht. Hierin doet de raad van toezicht verslag van zijn werkzaamheden in het boekjaar. Tevens worden in het jaarverslag de specifieke onderwerpen vermeld die worden voorgeschreven in deze code.

Artikel 4.1.3

Van elk lid van de raad van toezicht wordt in het verslag van de raad van toezicht opgave gedaan van:

- geslacht
- leeftijd

- beroep
- hoofdfunctie
- nevenfuncties binnen de publieke sector en voorts voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als lid van de raad van toezicht
- tijdstip eerste benoeming
- de lopende termijn waarvoor hij is benoemd

Artikel 4.1.4

Aan elk lid van de raad van toezicht kan tussentijds op eigen verzoek dan wel om zwaarwichtige redenen ontslag worden verleend. Ingeval van zwaarwichtige redenen kan ook tot schorsing worden overgegaan. Van zwaarwichtige redenen is bijvoorbeeld sprake bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van toezicht geboden is. De raad van toezicht bereidt alsdan de voordracht van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor inzake een koninklijk besluit tot ontslag respectievelijk schorsing.

Artikel 4.1.5

Indien leden frequent afwezig zijn bij vergaderingen van de raad van toezicht, worden zij daarop aangesproken. Het verslag van de raad van toezicht in het jaarverslag vermeldt welke leden frequent afwezig zijn geweest bij de vergaderingen van de raad van toezicht.

Artikel 4.1.6

Het toezicht van de raad van toezicht op de directeur omvat tenminste:

- de realisatie van de doelstellingen van Staatsbosbeheer;
- de strategie en de risico's verbonden aan de activiteiten;
- de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlemechanismen;
- het (meerjaren) beleidsplan en het (financiële) jaarverslag.

Van de bespreking van deze punten doet de raad van toezicht melding in zijn verslag.

Artikel 4.1.7

De raad van toezicht en de leden afzonderlijk hebben een eigen verantwoordelijkheid om van de directeur alle informatie te verlangen die de raad van toezicht nodig heeft om zijn taak als toezichthoudend orgaan goed te kunnen uitvoeren. De directeur van Staatsbosbeheer verstrekt de raad van toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens. Indien de raad van toezicht dit nodig acht kan hij door tussenkomst van de directeur informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van Staatsbosbeheer, die de informatie echter rechtstreeks aan de raad van toezicht verstrekken. De door de functionaris van Staatsbosbeheer te verstrekken informatie beperkt zich tot onderwerpen waar deze in zijn/haar werk mee te maken heeft.

Artikel 4.1.8

De raad van toezicht bespreekt een keer per jaar in afwezigheid van de directeur zowel zijn eigen functioneren als dat van de individuele leden en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Deze mogelijke conclusies worden vervolgens ook besproken met de minister. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en competentie van de raad van toezicht besproken. Van het houden van de bespreking binnen de raad van toezicht wordt verslag gedaan in het jaarlijks verslag van de raad van toezicht.

Artikel 4.1.9

De raad van toezicht bespreekt een keer per jaar in afwezigheid van de directeur het functioneren van de directeur en de mogelijke conclusies die hieraan verbonden moeten worden. Deze mogelijke conclusies worden vervolgens ook besproken met de minister, doch niet nadat de directeur in de gelegenheid is gesteld zijn commentaar op genoemde conclusies te kunnen leveren. Van het houden van de bespreking binnen de raad van toezicht wordt verslag gedaan in het jaarlijks verslag van de raad van toezicht.

Paragraaf 4.2 Deskundigheid, samenstelling, onafhankelijkheid en bezoldiging

Artikel 4.2.1

De raad van toezicht stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling op, rekening houdend met hetgeen hierover is bepaald in de instellingswet van Staatsbosbeheer, de aard van Staatsbosbeheer, de activiteiten van Staatsbosbeheer en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van de raad van toezicht. De profielschets wordt geplaatst op de website van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.2.2

Alle leden van de raad van toezicht, met uitzondering van maximaal één persoon, zijn onafhankelijk in de zin dat de volgende afhankelijkheidscriteria niet op hem van toepassing zijn:

- in de vijf jaar voorgaande aan de benoeming was het lid werknemer of bestuurder van Staatsbosbeheer;
- het lid was in het jaar voorafgaande aan de benoeming ambtenaar of politiek ambtsdrager op het departement van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit.
- het lid was in het jaar voorafgaande aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie van Staatsbosbeheer, waaronder ook verstaan dient te worden een adviseurschap van Staatsbosbeheer;
- het lid is bestuurslid/directeur van een ZBO waarin een bestuurslid/directeur van Staatsbosbeheer waarop hij toezicht houdt, lid van de raad van toezicht is;
- het lid heeft in het jaar voorafgaande aan de benoeming tijdelijk voorzien in de directeur bij belet of ontstentenis van de directeur.

Artikel 4.2.3

Minimaal één lid van de raad van toezicht is een financieel expert, hetgeen inhoudt dat deze persoon relevante kennis en ervaring heeft opgedaan op financieel administratief/accounting terrein bij een grote rechtspersoon.

De raad van toezicht kan maximaal 2 adviseurs benoemen om de raad bij te staan. De kosten van de adviseurs komen ten laste van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.2.4

Alle leden van de raad van toezicht volgen na hun benoeming een introductieprogramma, waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële en juridische zaken, de politiek-bestuurlijke omgeving, de specifieke aspecten die eigen zijn aan Staatsbosbeheer en de taken van het lid van de raad van toezicht. Jaarlijks beoordeelt de raad van toezicht op welke onderdelen leden gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding. Staatsbosbeheer speelt hierin een faciliterende rol en draagt hiervan de kosten.

Artikel 4.2.5

Het aantal lidmaatschappen van één persoon bij een organisatie in de (semi)publieke en not-for-profit sector is zodanig dat een goede taakvervulling ten behoeve van Staatsbosbeheer gewaarborgd blijft, zulks ter beoordeling van de raad van toezicht.

Artikel 4.2.6

Een lid van de raad van toezicht kan maximaal drie maal voor de periode van vier jaar zitting hebben in de raad van toezicht.

Artikel 4.2.7

De raad van toezicht stelt een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel leden tegelijk aftreden. Het rooster is openbaar en wordt gepubliceerd op de website van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.2.8

De voorzitter en de overige leden van de raad van toezicht worden op voordracht van de minister (her)benoemd bij koninklijk besluit. De raad van toezicht brengt inzake de voordracht een met redenen omkleed advies uit aan de minister. De minister wijkt niet van het advies af dan na overleg met de raad.

Artikel 4.2.9

De minister stelt de hoogte van de jaarlijkse bezoldiging van de voorzitter en de leden van de raad van toezicht vast. De bezoldiging wordt ten laste gebracht van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.2.10

Het verslag van de raad van toezicht in het jaarverslag vermeldt:

- de hoogte van de beloningen van de leden van de raad;
- dat naar het oordeel van de raad van toezicht voldaan is aan het onafhankelijkheidsvereiste zoals verwoord in artikel 4.2.2, onder expliciete vermelding van het lid dat er niet aan voldoet.

Paragraaf 4.3 Tegenstrijdige belangen

Artikel 4.3.1

Een lid van de raad van toezicht zal:

- niet in concurrentie met Staatsbosbeheer treden;
- geen (substantiële) schenkingen van Staatsbosbeheer voor zichzelf, voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad vorderen of aannemen;
- ten laste van Staatsbosbeheer zichzelf en/of derden geen ongerechtvaardigde voordelen verschaffen;
- geen zakelijke kansen die aan Staatsbosbeheer toekomen voor zichzelf of voor zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad benutten.

Artikel 4.3.2

Een lid van de raad van toezicht meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor Staatsbosbeheer en/of voor zichzelf terstond aan de voorzitter van de raad van toezicht en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de voor de situatie relevante informatie inzake zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad. Indien de voorzitter van de raad van toezicht een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft dat van materiële betekenis is voor Staatsbosbeheer en/of voor zichzelf meldt hij dit terstond aan de vice-voorzitter van de raad van toezicht en verschaft daarover alle relevante informatie, inclusief de voor de situatie relevante informatie inzake zijn echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind en bloed- en aanverwanten tot in de tweede graad.

De raad van toezicht besluit buiten aanwezigheid van de betrokken lid of sprake is van een tegenstrijdig belang. Een tegenstrijdig belang bestaat in ieder geval wanneer Staatsbosbeheer voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon:

- a. waarin een lid persoonlijk een materieel financieel belang houdt,
- b. waarvan een bestuurslid een familierechtelijke verhouding heeft met een lid van de raad van toezicht van Staatsbosbeheer of
- c. waarbij een lid van de raad van toezicht van Staatsbosbeheer een bestuurs- of toezichthoudende functie vervult.

Artikel 4.3.3

Een lid van de raad van toezicht neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp waarbij hij een tegenstrijdig belang heeft.

Artikel 4.3.4

Alle besluiten waarbij tegenstrijdige belangen van leden van de raad van toezicht spelen worden onder gebruikelijke condities genomen. Besluiten waarbij tegenstrijdige belangen van leden spelen die van materiële betekenis zijn voor Staatsbosbeheer en/of voor de betreffende leden behoeven goedkeuring van de raad van toezicht. Dergelijke transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag, met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat bovenstaande artikelen zijn nageleefd.

Paragraaf 4.4 Rol van de voorzitter en de secretaris van de raad van toezicht

Artikel 4.4.1

De voorzitter van de raad van toezicht ziet erop toe dat:

- de leden hun introductie-, trainings- of opleidingsprogramma volgen;
- de leden tijdig alle informatie ontvangen die nodig is voor de goede uitoefening van hun taak;
- voldoende tijd bestaat voor de beraadslaging en besluitvorming door de raad van toezicht;
- de raad van toezicht behoorlijk functioneert;
- de directeur en leden van de raad van toezicht jaarlijks worden beoordeeld op hun functioneren;
- de raad van toezicht een vice-voorzitter kiest;
- de contacten van de raad van toezicht met de directeur, de minister en ondernemingsraad naar behoren verlopen.

Artikel 4.4.2

De raad van toezicht wordt ondersteund door een secretaris die door Staatsbosbeheer aan de raad ter beschikking wordt gesteld. De secretaris ziet erop toe dat de juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke verplichtingen. Hij ondersteunt de voorzitter van de raad van toezicht in de daadwerkelijke organisatie van de raad van toezicht (informatie, agendering, evaluatie, opleidingsprogramma etc.). De benoeming tot en ontheffing uit de functie van secretaris van de raad van toezicht geschiedt door de directeur van Staatsbosbeheer, de raad van toezicht gehoord hebbende.

Paragraaf 4.5 Samenstelling en rol van door de raad van toezicht in te stellen kerncommissies

Artikel 4.5.1

De raad van toezicht kan uit zijn midden commissies instellen. Deze commissies zijn: een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- of benoemingscommissie. Indien de raad van toezicht besluit één of meerdere commissie(s) in te stellen, stelt de raad voor elk der commissies een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de betreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent. Het reglement bevat in ieder geval de bepaling dat maximaal één lid van elke commissie niet onafhankelijk hoeft te zijn in de zin van artikel 4.2.2. De reglementen en de samenstelling van de commissies worden in ieder geval op de website van Staatsbosbeheer geplaatst. Indien de raad van toezicht niet besluit tot het instellen van één of beide commissie(s) dan gelden de hieronder opgenomen bepalingen 4.5.4, 4.5.5, 4.5.8, 4.5.9, 4.5.10 en 4.5.11 ten aanzien van de gehele raad van toezicht.

Artikel 4.5.2

Het verslag van de raad van toezicht vermeldt de samenstelling van de afzonderlijke commissies, het aantal vergaderingen van de commissies, alsmede de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn gekomen.

Artikel 4.5.3

De raad van toezicht ontvangt van elk van de commissies een verslag van beraadslagingen en bevindingen.

Artikel 4.5.4

De auditcommissie richt zich in ieder geval op het toezicht op de directeur ten aanzien van:

- de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, waaronder het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van gedragscodes;
- de financiële informatieverstopping door Staatsbosbeheer (keuze van accountingpolitiecs, toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, inzicht in de behandeling van "schattingsposten" in de jaarrekening, prognoses, werk van in- en externe accountants terzake, etc.);
- de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants;
- de rol en het functioneren van de interne auditdienst

- het beleid van Staatsbosbeheer met betrekking tot taxplanning;
- de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid, de bezoldiging en eventuele niet-controlewerkzaamheden voor Staatsbosbeheer;
- de financiering van Staatsbosbeheer;
- de toepassingen van de informatie- en communicatietechnologie (ICT).

Artikel 4.5.5

De auditcommissie is het eerste aanspreekpunt van de externe accountant, wanneer deze onregelmatigheden constateert in de inhoud van de financiële berichten.

Artikel 4.5.6

Het voorzitterschap van de auditcommissie wordt niet vervuld door de voorzitter van de raad van toezicht, noch door een voormalig directeur van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.5.7

Van de auditcommissie maakt ten minste een financieel expert in de zin van artikel 4.2.3. deel uit.

Artikel 4.5.8

De auditcommissie bepaalt of en wanneer de directeur, de externe accountant en de interne accountant / auditdienst bij haar vergaderingen aanwezig zijn.

Artikel 4.5.9

De auditcommissie overlegt zo vaak als zij dit noodzakelijk acht, doch ten minste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directeur met de externe accountant.

Artikel 4.5.10

De remuneratiecommissie heeft in ieder geval de volgende taken:

- het doen van een voorstel aan de raad van toezicht betreffende het te voeren bezoldigingsbeleid;
- het doen van een voorstel inzake de bezoldiging van de individuele bestuurders ter vaststelling door de raad van toezicht, in welk voorstel in ieder geval aan de orde komen:
 - de bezoldigingsstructuur en
 - de hoogte van de vaste bezoldiging, de toe te kennen variabele bezoldigingscomponenten, pensioenrechten, afvloeiingsregelingen en overige vergoedingen, alsmede de prestatiecriteria en de toepassing daarvan.

Artikel 4.5.11

De selectie- en benoemingscommissie richt zich in ieder geval op:

- het doen van voorstellen voor de profielschetsen, selectiecriteria en benoemingsprocedures inzake (leden van) de raad van toezicht en de directeur;
- de periodieke beoordeling van omvang en samenstelling van de raad van toezicht;
- de periodieke beoordeling van het functioneren van individuele leden van de raad van toezicht en de directeur en de rapportage hierover aan de raad van toezicht;
- het doen van voorstellen voor (her)benoemingen;
- het toezicht op het beleid van de directeur inzake selectiecriteria en benoemingsprocedures voor het hoger management.

Hoofdstuk 5. De minister, de klant en de samenleving

Artikel 5.1

De minister en Staatsbosbeheer hanteren een aansturingsprotocol ten einde het in de wet neergelegde sturingsinstrumentarium, met inbegrip van de informatievoorzienings- en controle instrumenten nader te concretiseren. Het aansturingsprotocol verstrekt een praktische handleiding waarin de aansturingsinstrumenten, die de wet biedt, op een samenhangende wijze zijn vastgelegd. Het aansturingsprotocol bevat daarom een beschrijving van verantwoordelijkheden, bevoegdheden, procedures en processen.

Artikel 5.2

Eén van de organen van Staatsbosbeheer is de raad van advies. De raad van advies adviseert de directeur desgevraagd of uit eigen beweging teneinde de taakuitvoering door Staatsbosbeheer, binnen de wettelijke grenzen, aan te doen sluiten bij de wensen en inzichten van de gebruikers van door Staatsbosbeheer beheerde objecten ten aanzien van het te voeren beheer. De samenstelling is dusdanig dat de verschillende belangen van de gebruikers van de door Staatsbosbeheer beheerde objecten daarin op evenredige wijze zijn vertegenwoordigd ten einde de vermaatschappelijkingsgedachte die aan de verzelfstandiging van Staatsbosbeheer ten grondslag ligt optimaal tot zijn recht te laten komen. De voorzitter en de leden van de raad van advies worden benoemd door de raad van toezicht. De voorzitter van de raad van advies brengt jaarlijks verslag uit aan de voorzitter van de raad van toezicht omtrent de werkzaamheden van de raad van advies en de uitgebrachte adviezen. De directeur doet gelijktijdig aan de raad van toezicht verslag van wat er met de door de raad van advies uitgebrachte adviezen is gebeurd. In het jaarverslag van Staatsbosbeheer wordt inzicht gegeven in het functioneren van de raad van advies.

Artikel 5.3

Staatsbosbeheer houdt periodiek peilingen om de wensen en het oordeel van de gebruikers van de door Staatsbosbeheer beheerde objecten in beeld te krijgen. Van de uitslag van deze peilingen doet hij verslag in het jaarverslag.

Artikel 5.4

Staatsbosbeheer heeft een klachtenregeling. De klachtenregeling staat op de website van Staatsbosbeheer. In het jaarverslag biedt Staatsbosbeheer inzicht in de hoeveelheid klachten die in het verslagjaar zijn ingediend, de aard van de klachten alsmede de uitkomst van de beoordeling van de klachten.

Artikel 5.5

Staatsbosbeheer heeft een website waarin op een inzichtelijke manier inzicht wordt geboden in de taak, organisatie, diensten, producten en de kwaliteit van de dienstverlening van Staatsbosbeheer. Het jaarverslag van de Staatsbosbeheer wordt eveneens op de website van de organisatie geplaatst.

Hoofdstuk 6 De financiële verslaglegging, de interne audit en de externe accountant

Paragraaf 6.1 Financiële verslaglegging

Artikel 6.1.1

Het opstellen en de publicatie van het jaarverslag, de jaarrekening, de perioderapportages en ad hoc financiële informatie vergen zorgvuldige interne procedures. De raad van toezicht houdt toezicht op het volgen van deze procedures.

Artikel 6.1.2

De auditcommissie beoordeelt hoe de externe accountant wordt betrokken bij de inhoud en publicatie van financiële berichten, anders dan de jaarrekening.

Artikel 6.1.3

De directeur is verantwoordelijk voor het instellen en handhaven van interne procedures die ervoor zorgen dat alle belangrijke financiële informatie bij de directeur bekend is, zodat de tijdigheid, volledigheid en juistheid van de externe financiële verslaggeving worden gewaarborgd. Vanuit dit oogpunt zorgt de directeur ervoor dat de financiële informatie uit organisatie-onderdelen, rechtstreeks aan hem wordt gerapporteerd, en dat de integriteit van de informatie niet wordt aangetast. De raad van toezicht houdt toezicht op de instelling en handhaving van deze interne procedures.

Paragraaf 6.2 Rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant

Artikel 6.2.1

De externe accountant kan over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening worden bevrraagd door zijn opdrachtgever. De externe accountant woont derhalve deze vergadering bij en is daarin bevoegd het woord te voeren.

Artikel 6.2.2

De directeur en de auditcommissie rapporteren jaarlijks aan de raad van toezicht over de ontwikkelingen in de relatie met de externe accountant, waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid (met inbegrip van de wenselijkheid van rotatie van verantwoordelijke partners binnen een kantoor van externe accountants dat met de controle is belast en van het verrichten van niet - controlewerkzaamheden voor Staatsbosbeheer verricht door hetzelfde kantoor). Mede op grond hiervan wordt door de raad van toezicht aan de minister een advies uitgebracht inzake diens bevoegdheid om op grond van artikel 22, eerste lid, van de wet een accountant aan te wijzen aan wie de raad van toezicht vervolgens de opdracht verleent als bedoeld in het tweede lid van dat artikel .

Artikel 6.2.3.

De directeur en de auditcommissie maken ten minste éénmaal in de vier jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten en capaciteiten waarin de externe accountant fungeert. De belangrijkste conclusies hiervan worden meegewogen ten behoeve van aan de minister uit te brengen advies als bedoeld in artikel 6.2.8.

Paragraaf 6.3 Interne audit functie

Artikel 6.3.1

De externe accountant en de auditcommissie worden betrokken bij het opstellen van het jaarplan van de interne auditdienst. Zij nemen ook kennis van de bevindingen van de interne auditdienst.

Paragraaf 6.4 relatie en communicatie van de externe accountant met de raad van toezicht, de auditcommissie en de directeur

Artikel 6.4.1

De externe accountant woont in ieder geval de vergadering van de raad van toezicht bij waarin het verslag van de externe accountant betreffende het onderzoek van de jaarrekening wordt besproken en wordt besloten over de vaststelling van de jaarrekening, alvorens deze door de raad van toezicht ter goedkeuring aan de minister wordt aangeboden. De externe accountant ontvangt de financiële informatie die ten grondslag ligt aan de vaststelling van de periodecijfers en overige tussentijdse financiële berichten, en wordt in de gelegenheid gesteld om op alle informatie te reageren.

Artikel 6.4.2

De externe accountant kan in voorkomende gevallen de voorzitter van de auditcommissie verzoeken om bij een vergadering van de auditcommissie aanwezig te zijn.

Artikel 6.4.3

Het verslag van de externe accountant ingevolge artikel 2:393 lid 4 BW bevat datgene wat de externe accountant met betrekking tot zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van de directeur en de raad van toezicht wil brengen. Daarbij kan aan de volgende onderwerpen worden gedacht:

A. Met betrekking tot de accountantscontrole:

- informatie over zaken die van belang zijn voor de beoordeling van de onafhankelijkheid van de externe accountant;
- informatie over de gang van zaken tijdens de controle als ook de samenwerking met interne accountants en eventueel andere externe accountants, discussiepunten met de directeur, een overzicht van niet aangepaste correcties, etc.

B. Met betrekking tot de financiële cijfers:

- analyses van ontwikkelingen van het vermogen en resultaat, die niet in de te publiceren gegevens voorkomen en die naar de mening van de externe accountant bijdragen aan het inzicht in de financiële positie en resultaten van Staatsbosbeheer;
- commentaar op de verwerking van eenmalige posten, de effecten van schattingen en de wijze waarop deze tot stand zijn gekomen, de keuze van accountingpolities wanneer ook andere keuzes mogelijk waren, alsmede bijzondere effecten als gevolg daarvan;
- opmerkingen over de kwaliteit van prognoses en budgetten.

C. Met betrekking tot de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen (inclusief de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking) en de kwaliteit van de interne informatievoorziening:

- verbeterpunten, geconstateerde leemten en kwaliteitsbeoordelingen;
- opmerkingen over bedreigingen en risico's voor Staatsbosbeheer en de wijze waarop daarover in de te publiceren gegevens gerapporteerd dient te worden;
- naleving van statuten, instructies, regelgeving, leningsconvenanten, vereisten van externe toezichthouders, etc.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 7.1

Deze code kan worden aangehaald als Code goed bestuur Staatsbosbeheer en wordt op de website van Staatsbosbeheer geplaatst. De directeur draagt zorg voor een korte vermelding van deze code in de Staatscourant met daarbij vermelding van de wijze waarop over de integrale tekst beschikt kan worden.

Driebergen, 9 februari 2006

Ir. C.J. Vriesman,
Directeur

Aldus vastgesteld door de Raad van Toezicht op 16 maart 2005

De code is ter kennisneming toegezonden aan de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit

Toelichting op de code goed bestuur Staatsbosbeheer

Algemeen

De commissie corporate governance – de commissie Tabaksblat - heeft in december 2003 de definitieve versie van "De Nederlandse corporate governance code" – de code Tabaksblat- opgeleverd.

De vraag rees vervolgens of de code ook voor publieke organisaties zou moeten gelden. De Handvestgroep Publiek Verantwoord, bestaande uit de zelfstandige bestuursorganen Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, IB-Groep, Kadaster, RDW, Sociale Verzekeringsbank en Staatsbosbeheer, heeft deze vraag positief beantwoord.

De code Tabaksblat is vervolgens vertaald naar de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties. Dit heeft tot resultaat gehad dat de codes veel op elkaar lijken, maar gezien de verschillen tussen vennootschappen en uitvoeringsorganisaties ook op onderdelen essentiële afwijkingen kennen. Voorts is er goede notie genomen van opvattingen die er zijn binnen de publieke sector over het onderwerp en deze zijn eveneens verwerkt.

De code goed bestuur uitvoeringsorganisaties is vastgesteld in de vergadering van de Handvestgroep van 7 juni 2004.

De code goed bestuur uitvoeringsorganisaties is geschreven met het oog op het besef bij de aangesloten organisaties (en hopelijk bij anderen die volgen) dat het goed is gewenst gedrag op het terrein van public governance te stimuleren. De inhoud van de code moet niet een "af te vinken" checklist zijn, maar beoogt organisaties in de publieke sector te stimuleren zich op een maatschappelijk geaccepteerde wijze te laten gedragen.

De leden van de Handvestgroep onderschrijven de uitgangspunten en principes zoals in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn neergezet. Het systeem van checks and balances zoals dat verwoord is in die code vormt het ideaal-typische model waaraan elke organisatie zou moeten voldoen. De realiteit is echter dat de systematiek (nog) niet overal kan worden doorgevoerd, bijvoorbeeld omdat een organisatie niet over een Raad van Toezicht beschikt. Het neergezette model is daarom ook mede een groeimodel dat binnen de verantwoordelijkheid van elke organisatie ingevuld wordt. Die verantwoordelijkheid vindt wel in volle openheid plaats. Afgesproken is dat -om te beginnen met die over 2004- elke organisatie daarom in de jaarverantwoording aan zal geven in hoeverre er aan het model wordt voldaan c.q. er invulling aan wordt gegeven.

Het feit dat er sprake is van een groeimodel komt o.a. daarin tot uitdrukking dat op enkele plaatsen in de code voor Staatsbosbeheer situaties beschreven zijn als ware deze reeds ingevoerd bij Staatsbosbeheer. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de diverse verslagen en de plaatsing van diverse zaken op de website van Staatsbosbeheer. Beoogd wordt echter binnen afzienbare tijd de beschreven situatie ook daadwerkelijk te bereiken. Over de voortgang van e.e.a. wordt verslag gedaan in het jaarverslag van Staatsbosbeheer.

Afwijkingen van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties kunnen een wettelijke oorzaak kennen, vanwege de strijdigheid met de (boven die code prevalerende) instellingswetgeving van de betreffende organisatie, er kan ook een andere reden zijn waarom van die code wordt afgeweken. Uitgangspunt is en blijft dat de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties wordt toegepast en wanneer dit, om welke reden dan ook, niet gebeurt, dat dit wordt uitgelegd. Wanneer dat vanwege strijdigheid met wetgeving is, kan een vermelding hierover volstaan. In de gevallen waarin de code niet wordt toegepast zonder dat er een strijdigheid is met wetgeving, is een inhoudelijke uitleg vereist.

In de toelichting op de Code goed bestuur Staatsbosbeheer wordt expliciet op afwijkingen ingegaan.

De code goed bestuur Staatsbosbeheer is ter kennisneming aangeboden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als "eigenaar" en als politiek verantwoordelijke voor de wijze van besturing van Staatsbosbeheer. Daarnaast geeft deze code in belangrijke mate mede inhoud aan één der uitgangspunten van de verzelfstandiging te weten vermaatschappelijking.

Ter verduidelijking van de bedoelingen van de diverse artikelen wordt per hoofdstuk een algemene en zo nodig een toelichting per artikel gegeven. De code goed bestuur uitvoeringsorganisaties kent als opbouw dat per hoofdstuk een principe is geformuleerd met daaronder in de vorm van artikelen een uitwerking. In deze code voor Staatsbosbeheer is gekozen voor de vorm dat per hoofdstuk steeds eerst *in cursief* het door de Handvestgroep Publiek Verantwoorden geformuleerde principe letterlijk geciteerd wordt met vervolgens -zo nodig- een meer voor Staatsbosbeheer geldende aanvullende toelichting. In ieder geval wordt expliciet aangegeven waar en waarom in deze code afgeweken is van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties.

Tot slot wordt opgemerkt dat conform het bepaalde in artikel 8 van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer het reglement taakverdeling tussen Raad van Toezicht en directeur alsmede het reglement werkwijze Raad van Toezicht zijn vastgesteld die beide in de Staatscourant nr 103 van 5 juni 1998 zijn gepubliceerd. Naar het zich thans laat aan zien kunnen deze beide reglementen ongewijzigd in stand blijven. Mocht later toch blijken deze reglementen op basis van de code goed bestuur Staatsbosbeheer gewijzigd moeten worden dan zullen deze in gewijzigde vorm wederom in de Staatscourant worden gepubliceerd.

Toelichting per hoofdstuk

Hoofdstuk 2. Naleving en monitoring

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De dagelijkse leiding van de ZBO's en hun respectievelijke Raden van Toezicht achten zich (maatschappelijk) verantwoordelijk voor een goede public governance-structuur binnen het ZBO en de adequate toepassing van deze code. De dagelijkse leiding van het ZBO legt over toepassing van de code publiekelijk verantwoording af aan haar klantenkring, de maatschappij en de politiek.

Organisaties die de code onderschrijven doen dit publiekelijk, treden hierover in overleg met de minister en stakeholders en doen er jaarlijks verslag van in het jaarverslag. Toetsing van de toepassing van de door het ZBO gehanteerde code vindt voor de leden van de Handvestgroep bovendien plaats door middel van de visitaties die plaatsvinden in het kader van het Handvest Publieke Verantwoording.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Vanwege het belang van de positie van de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit als “eigenaar/groot aandeelhouder” en als politiek verantwoordelijke voor de sturing van Staatsbosbeheer is de code aan hem ter instemming aangeboden. Tekstueel wijkt artikel 2.1 iets af van uitwerking 2.1 van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties omdat Staatsbosbeheer er voor gekozen heeft een eigen code goed bestuur Staatsbosbeheer op te stellen.

Zoals in het algemeen deel van de toelichting is opgenomen is er ook in geval van Staatsbosbeheer sprake van een groeimodel om aan alle onderdelen van de code inhoud te geven. Omtrent de voortgang zal in het jaarverslag verslag gedaan worden.

Mede vanwege het feit dat er sprake is van een groeimodel is in artikel 2.2 vastgelegd dat ten minste na 2 jaar na vaststelling een interne evaluatie en eventuele bijstelling plaatsvindt.

In de Handvestgroep is afgesproken dat reeds in 2005 een eerste zelfevaluatierapport wordt opgesteld als bedoeld in artikel 2.3. Vervolgens zal ten minste elke vier jaar een zelfevaluatierapport worden opgesteld. In dat rapport wordt expliciet ingegaan op toepassing en werking van de Code goed bestuur Staatsbosbeheer.

Ter vermijding van mogelijke misverstanden wordt nadrukkelijk opgemerkt dat de hier genoemde zelfevaluatie een andere evaluatie betreft dan is voorzien in artikel 32 van de Wet verzelfstandiging

Staatsbosbeheer. Aldaar wordt -samengevat- de verzelfstandiging van Staatsbosbeheer als zodanig in de evaluatie betrokken.

Hoofdstuk 3 De directeur

Paragraaf 3.1 Taak en werkwijze

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Het bestuur is belast met het besturen van het ZBO, hetgeen onder meer inhoudt dat het verantwoordelijk is voor de realisatie van de doelstellingen van het ZBO, de strategie en het beleid en de daaruit voortvloeiende ontwikkeling van de resultaten. Het bestuur legt hierover verantwoording af aan de raad van toezicht of de minister. Het bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van het ZBO en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij het ZBO betrokkenen af. Het bestuur verschaft de raad van toezicht tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van de taak van de raad van toezicht.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de activiteiten van het ZBO en het financieel beleid van het ZBO. Het bestuur rapporteert hierover aan en bespreekt de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de raad van toezicht.”

In de geciteerde code wordt gesproken over “het bestuur”. In de code voor Staatsbosbeheer is de terminologie van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer gehandhaafd. Daarom wordt – conform artikel 13 van die wet- in de gehele code voor Staatsbosbeheer gesproken over “de directeur” en niet over “het bestuur”.

Artikel 3.1.1. van deze code voor Staatsbosbeheer is enigszins afwijkend geredigeerd ten opzichte van artikel 3.1.1. van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties en wel om de volgende reden. In artikel 14 van de wet is bepaald dat de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de directeur van Staatsbosbeheer benoemt op voordracht van de raad van toezicht. Daarbij is niet bepaald voor welke duur de benoeming plaatsvindt. Desondanks kan dat uiteraard wel in de voordracht tot be- of herbenoeming worden voorgesteld.

Overigens is in artikel 16 van de wet geregeld dat de rechtspositie van de directeur overeenkomstig de regels is, die gelden voor ambtenaren die zijn aangesteld bij de ministeries.

Ook artikel 3.1.2. van deze code voor Staatsbosbeheer wijkt enigszins af van artikel 3.1.2. van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties. De reden is dat in artikel 8, tweede lid, van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer expliciet is aangegeven welke zaken in ieder geval goedkeuring van de raad van toezicht behoeven. Om een verwijzing naar de wettekst te voorkomen zijn in dit artikel ook alle andere zaken die volgens de wet goedkeuring van de raad van toezicht behoeven expliciet in dit artikel opgenomen. Overigens is de hoogte van het investeringsbedrag als bedoeld bij punt f bepaald op € 2.268.901 (f. 5 miljoen).

In artikel 3.1.5 is bepaald dat de directeur in het jaarverslag rapporteert over de mate waarin de resultaten en prestaties van Staatsbosbeheer als gevolg van externe omstandigheden en variabelen zijn beïnvloed. In de relatie tussen Staatsbosbeheer en de minister gelden twee sturingsrelaties. Eén betreft de realisatie van de wettelijke taakopdracht (de minister als opdrachtgever), de ander betreft de interne bedrijfsvoering (de minister als eigenaar/groot aandeelhouder). Over de interne bedrijfsvoering wordt verslag gedaan in het jaarverslag en de jaarrekening; over de realisatie van de wettelijke taakopdracht wordt een verslag doelrealisatie opgesteld. Van belang is dit onderscheid in het oog te houden ook al wordt uit oogpunt van transparantie het verslag doelrealisatie (ook) in het jaarverslag opgenomen.

In artikel 3.1.7 is ten aanzien van belangrijke nevenfuncties in een expliciete toestemming door de raad van toezicht voorzien waar de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties over een meldingsplicht spreekt. Een expliciete toestemming wordt gezien de doelstelling van de code van belang geacht. Overigens blijven de regels inzake nevenfuncties -zoals geformuleerd in het ARAR- onverkort van toepassing.

Paragraaf 3.2. Bezoldiging

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De bestuurders ontvangen voor hun werkzaamheden een bezoldiging van het ZBO, die wat betreft hoogte en structuur zodanig is dat gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen worden aangetrokken en behouden. Voor het geval de bezoldiging bestaat uit een vast en een variabel deel, is het variabele deel gekoppeld aan vooraf bepaalde, meetbare en beïnvloedbare doelen, die deels op korte termijn en deels op lange termijn moeten worden gerealiseerd. Het variabele deel van de bezoldiging moet de binding van de bestuurders aan het ZBO en haar doelstellingen versterken.

De bezoldigingsstructuur, met inbegrip van ontslagvergoeding, is zodanig dat zij de belangen van het ZBO op middellange en lange termijn bevordert, niet aanzet tot gedrag van bestuurders in hun eigen belang met veronachtzaming van het belang van het ZBO en falende bestuurders bij ontslag niet 'beloont'. Bij de vaststelling van de hoogte en structuur van de bezoldiging worden onder meer de resultatenontwikkeling alsmede andere voor het ZBO relevante ontwikkelingen in overweging genomen. De raad van toezicht stelt de bezoldiging van de individuele bestuurders vast of keurt deze goed.

De toelichting op de jaarrekening bevat in ieder geval informatie over de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de individuele bestuurders.”

Geoordeeld is om dit principe van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties in de code voor Staatsbosbeheer ruimer te formuleren dan in die code is opgenomen. Daarom zijn in de code voor Staatsbosbeheer drie artikelen opgenomen waar in eerdergenoemde code slechts één uitwerking van het principe was opgenomen

In artikel 16, eerste lid, van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer is –samengevat- bepaald dat de rechtspositie van de directeur overeenkomstig de regels is die gelden voor ambtenaren die zijn aangesteld bij de ministeries. Oftewel ook de directeur is ambtenaar in de zin van de ambtenarenwet. Dat brengt o.a. met zich mee dat het Bezoldigingsbesluit van toepassing is. Om dit tot uitdrukking te brengen is artikel 3.2.1. opgenomen.

Artikel 3.2.2. is nieuw ten opzichte van de uitwerkingen in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties, maar bevat wel passages die letterlijk overgenomen zijn uit het hierboven geciteerde principe. Staatsbosbeheer is van mening dat deze passages juist gezien de doelstellingen van de code voor Staatsbosbeheer expliciet in de code een plaats behoren te hebben. Daarom is dit artikel in de code voor Staatsbosbeheer opgenomen.

Paragraaf 3.3 Tegenstrijdige belangen

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen ZBO en bestuurders wordt vermeden. Er worden geen besluiten genomen waarbij tegenstrijdige belangen en/of voordelen van bestuurders spelen, die van materiële betekenis zijn voor het ZBO en/of voor de betreffende bestuurders.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Hoofdstuk 4 De raad van toezicht

Paragraaf 4.1. Taak en werkwijze

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het ZBO. De raad van toezicht staat het bestuur met raad terzijde. De raad van toezicht richt zich bij de vervulling van de taak naar het belang van het ZBO en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de bij het ZBO betrokkenen en het algemeen belang af. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.”

In essentie wijkt deze tekst niet veel af van wat in artikel 4 van de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer omtrent de raad van toezicht is bepaald. Omtrent de taak en werkwijze van de raad van toezicht geeft dat artikel onder meer het volgende aan:

- de raad van toezicht ziet toe op de werkzaamheden van de directeur en staat hem met raad en daad terzijde;
- bij de vervulling van zijn taak richt de raad van toezicht zich naar het belang van de behoorlijke vervulling van de taken, als bedoeld in artikel 3 (waarin de wettelijk taakopdracht aan Staatsbosbeheer is weergegeven);
- de leden hebben op persoonlijke titel zitting in de raad van toezicht zonder last of ruggespraak

NB 1 Van belang is hierbij op te merken dat de voorzitter en de leden van de raad van toezicht bij Staatsbosbeheer niet benoemd worden door de minister of door coöptatie maar bij koninklijk besluit op voordracht van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dit geldt overigens ook voor het schorsen en ontslaan van de voorzitter en de leden van de raad van toezicht (artikel 6, eerste lid, van genoemde wet)

NB 2 Voor de ondernemingsraad (OR) van Staatsbosbeheer is in artikel 6, tweede tot en met vierde lid, van genoemde wet een vergelijkbare rol geformuleerd als in art 2:158 ten aanzien van de ondernemingsraden bij de NV.

Samengevat betreft het:

- a. de mogelijkheid tot het doen van aanbevelingen voor plaatsing op de voordracht van te benoemen leden van de raad van toezicht; de minister moet daartoe tijdig aan de OR meedelen dat (en ook de redenen waarom) er een plaats in de raad moet worden vervuld;
- b. de minister moet de OR kennisgeven van een voorgenomen voordracht waarbij vervolgens de OR de mogelijkheid heeft daartegen bezwaar te maken wegens ongeschiktheid van de persoon of omdat na benoeming de raad niet naar behoren zal zijn samengesteld;
- c. mocht de OR bezwaar gemaakt hebben dan kan de minister die persoon toch voordragen voor benoeming doch niet nadat hij daarover te voren overlegd heeft met de OR.

Artikel 4.1.4. (tussentijds aftreden) moest aangevuld worden om in overeenstemming te blijven met de eerder aangeduide in de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer opgenomen methodiek van benoemen, schorsen en ontslaan.

In artikel 4.1.7 is de mogelijkheid opgenomen dat de raad van toezicht informatie kan inwinnen om zijn taak goed te kunnen uitvoeren. Primair zal daartoe de directeur gevraagd worden die informatie aan te leveren. Dat laat echter onverlet dat de raad van toezicht gezien zijn verantwoordelijkheden ook de mogelijkheid behoort te hebben elders deze informatie te kunnen inwinnen, zoals bij andere functionarissen van Staatsbosbeheer resp. bij externe adviseurs. Omdat de directeur het formele aanspreekpunt blijft, is bepaald dat het inwinnen van informatie geschiedt door tussenkomst van de directeur. Het verstrekken van informatie geschiedt wel rechtstreeks aan de raad van toezicht als waarborg voor volledige openheid. Tevens is om voor de hand liggende redenen bepaald dat de functionarissen van Staatsbosbeheer uitsluitend bevestigd mogen worden over de onderwerpen waar zij in hun werk mee te maken hebben.

In artikel 4.1.9 is toegevoegd dat alvorens de raad van toezicht mogelijke conclusies inzake het functioneren van de directeur met de minister gaat bespreken deze eerst met de directeur besproken worden. Dit wordt passend geacht als uitvloeisel van het principe van "hoor en wederhoor".

In de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties wordt ingegaan op de situatie waarin de raad van toezicht een rol speelt als extern toezichthouder. Aangezien dit bij Staatsbosbeheer niet voorkomt is de betreffende uitwerking (nr. 4.1.10) niet in de code voor Staatsbosbeheer opgenomen.

Alle overige uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen

Paragraaf 4.2 Deskundigheid, samenstelling, onafhankelijkheid en bezoldiging

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Elk lid van de raad van toezicht dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elk lid beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van de raad. De raad van toezicht moet zodanig zijn samengesteld dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen. De raad van toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur, de minister en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Een herbenoeming van een lid vindt slechts plaats na zorgvuldige overweging en met inachtneming van de genoemde profielschets. De hoogte van de bezoldiging van leden van de raad van toezicht wordt vastgesteld door de minister.”

Op twee uitzonderingen na zijn alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Een maximering van het aantal nevenfuncties van leden van de raad van toezicht binnen de (semi) publieke sector op maximaal 5 wordt niet zinvol geacht vanwege de veelsoortigheid en het verschil in gewicht van dergelijke functies. Daarom is gekozen voor een (interne) weging van de nevenfuncties door de raad van toezicht zelf. Een dergelijke in artikel 4.2.5 verankerde methodiek biedt voldoende waarborgen om ongewenste belangenverstrengeling en cumulatie te voorkomen.

De tweede uitzondering betreft de wijze van benoeming van de raad van toezicht, aangezien de wet daaromtrent afwijkende regels kent. Artikel 4.2.8. is daar dan ook mee in overeenstemming gebracht.

Opmerking verdient dat artikel 4.2.7 enigszins afwijkt van (i.c. artikel 6, achtste lid)de wet. Dit is doorgevoerd om te voorkomen dat diverse leden van de raad van toezicht tegelijk moeten aftreden.

Paragraaf 4.3 Tegenstrijdige belangen

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen ZBO en leden van de raad van toezicht wordt vermeden. Er worden geen besluiten genomen waarbij tegenstrijdige belangen en/of voordelen van leden van de raad van toezicht spelen, die van materiële betekenis zijn voor het ZBO en/of voor de betreffende leden.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Paragraaf 4.4 Rol van de voorzitter en de secretaris van de raad van toezicht

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De voorzitter van de raad van toezicht bepaalt de agenda en leidt de vergaderingen van de raad, ziet toe op het goed functioneren van de raad en eventuele commissies, draagt zorg voor een adequate informatievoorziening aan de leden van de raad, zorgt ervoor dat er voldoende tijd bestaat voor de besluitvorming, draagt zorg voor het introductie- en opleidings- of trainingsprogramma voor de leden, is namens de raad van toezicht het voornaamste aanspreekpunt voor het bestuur en voor de minister, initieert de evaluatie van het functioneren van de raad van toezicht en van het bestuur. De voorzitter van de raad van toezicht wordt in zijn rol ondersteund door een secretaris die werkzaam is bij het ZBO.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Paragraaf 4.5 Samenstelling en rol van door de raad van toezicht in te stellen kerncommissies

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Indien de raad van toezicht meer dan vier leden omvat, kan de raad van toezicht uit zijn midden één of meer commissies instellen. Deze commissies zijn: een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- of benoemingscommissie. De taak van de commissies is om de besluitvorming in de raad van toezicht voor te bereiden. Indien de raad van toezicht niet besluit tot instelling van één of meerdere commissies, dan gelden de bepalingen 4.5.4, 4.5.5, 4. 5.8, 4.5.9, 4.5.10, 4.5.13, 6.1.2, 6.2.3 en 6.3.1, ten

aanzien van de hele raad van toezicht. In het verslag van de raad van toezicht doet de raad verslag van de uitvoering van de taakopdracht van de commissies in het boekjaar.”

Omdat besloten is alleen over te gaan tot het instellen van een auditcommissie is deze paragraaf enigszins afwijkend ten opzichte van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties, doch niet ten aanzien van de inhoud, uitsluitend ten opzichte van de nummering. Conform genoemde code zullen de rollen van de remuneratiecommissie en de selectie-of benoemingsprocedure door de voltallige raad van toezicht worden uitgeoefend. Dientengevolge zijn in deze code de taken van deze commissies geheel overgenomen.

Hoofdstuk 5 De minister, de klant en de samenleving

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Het ZBO functioneert onder de ministeriële verantwoordelijkheid zoals deze is afgebakend in de organisatiewet van het ZBO. Aangezien het ZBO haar bestaansrecht ontleent aan het feit dat het diensten levert aan de maatschappij, creëert het voorzieningen om wensen van de klant op een structurele manier in beeld te krijgen en om de samenleving te informeren over haar activiteiten.”

Volstaan had kunnen worden met een letterlijke overname van de artikelen 5.1. en 5.2 van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties.

Gezien het belang dat wordt gehecht aan de belangrijke relatie tussen enerzijds Staatsbosbeheer en de minister en anderzijds tussen Staatsbosbeheer en de “klant”, oftewel de samenleving, is in de eerste twee artikelen van dit hoofdstuk van de code voor Staatsbosbeheer een van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties afwijkende, feitelijk verdergaande, tekst gehanteerd die de huidige situatie bij Staatsbosbeheer weergeeft.

In de artikelen 9 en verder van de wet zijn de bepalingen inzake de raad van advies opgenomen. Een deel van die wettekst is in artikel 5.2 van de code voor Staatsbosbeheer opgenomen.

De overige bepalingen in dit hoofdstuk zijn gelijk aan de bepalingen in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties.

Hoofdstuk 6 De financiële verslaglegging, de interne audit en de externe accountant

Paragraaf 6.1 Financiële verslaglegging

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de volledigheid van de openbaar gemaakte financiële berichten. De raad van toezicht ziet er op toe dat het bestuur deze verantwoordelijkheid vervult.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Hier verdient het op te merken dat Staatsbosbeheer niet over een expliciete interne auditdienst beschikt. Bij Staatsbosbeheer is deze functie ondergebracht binnen het onderdeel Concerncontrol en audit en binnen de controllersfunctie van de regiodirecties, de concernstaf en Staatsbosbeheer Dienstverlening. Waar in deze code dan ook gesproken wordt over de interne auditdienst dient daar naar de huidige situatie het voorgaande onder te worden verstaan.

Paragraaf 6.2 Rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“Bij de benoeming van de externe accountant wordt ervoor zorggedragen dat de voordracht en de benoeming niet door hetzelfde orgaan plaatsvindt. Zowel de auditcommissie als het bestuur mogen advies uitbrengen aan het orgaan dat bevoegd is tot het doen van de voordracht. De bezoldiging van en de opdrachtverlening tot het uitvoeren van niet-controlewerkzaamheden door de externe accountant wordt goedgekeurd door de raad van toezicht op voorstel van de auditcommissie en na overleg met het bestuur.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen zij het dat deze wel in overeenstemming zijn gebracht met de voor Staatsbosbeheer geldende wettelijke bepalingen. In het geval van Staatsbosbeheer is namelijk (in artikel 22 van de wet) bepaald dat de minister de externe accountant aanwijst maar dat de opdrachtverlening tot de competentie van de raad van toezicht behoort. Conform de geest van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties is opgenomen dat de raad van advies aan de minister uitbrengt alvorens deze tot aanwijzing overgaat.

Paragraaf 6.3 Interne audit functie

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De interne auditdienst, die een belangrijke rol kan spelen in het beoordelen en toetsen van interne risicobeheersings- en controlesystemen, functioneert onder de verantwoordelijkheid van het bestuur.”

De uitwerking van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties is in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen.

Paragraaf 6.4 Relatie en communicatie van de externe accountant met de raad van toezicht, de auditcommissie en de directeur

Het in de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties geformuleerde principe luidt:

“De externe accountant is in ieder geval aanwezig bij de vergadering van de raad van toezicht waarin over de vaststelling of goedkeuring van de jaarrekening wordt besloten. De externe accountant rapporteert zijn bevindingen betreffende het onderzoek van de jaarrekening gelijkelijk aan het bestuur en de raad van toezicht.”

Alle uitwerkingen van dit onderdeel van de code goed bestuur uitvoeringsorganisaties zijn in de code voor Staatsbosbeheer overgenomen, zij het dat artikel 6.4.1. in overeenstemming is gebracht met de voor Staatsbosbeheer geldende wettelijke bepalingen. In artikel 21 van de wet is namelijk bepaald dat de raad van toezicht de jaarrekening vaststelt en dat de jaarrekening de goedkeuring van de minister behoeft. Ook is aansluiting gezicht bij de huidige praktijk binnen Staatsbosbeheer. Bij Staatsbosbeheer wordt namelijk gesproken over periodes die leiden tot maand-, trimester- en jaarcijfers.

Hoofdstuk 7

Vanwege het grote belang dat Staatsbosbeheer hecht aan deze code, wordt deze code op de website van Staatsbosbeheer geplaatst en wordt de directeur opgedragen deze code kort te vermelden in de Staatscourant met vermelding van de wijze waarop over de integrale tekst beschikt kan worden, zijnde in ieder geval de website van Staatsbosbeheer.